

**KITTIÄN
PERHEKESKUS**

Mukana elämässä.

PERHEKESKUS- KÄSIKIRJA

KITTIÄN
PERHEKESKUSTOIMINTAMALLIN
KEHITTÄMINEN 2025

KITTIÄ
PUHDASTA KULTAA

SISÄLLYSLUETTELO

[Mikä perhekeskus on ja perhekeskuskäsikirjan tarkoitus](#)

[Kansalliset linjaukset perhekeskustoiminnalle](#)

[Lapin perhekeskukset](#)

[Kittilän perhekeskus](#)

[Kittilän perhekeskustoiminnan johtaminen ja koordinointi](#)

[Kittilän perhekeskuksen kehittäminen](#)

Perhekeskukset – mukana elämässä

1. MIKÄ PERHEKESKUS ON JA PERHEKESKUSKÄSIKIRJAN TARKOITUS

Perhekeskuksen idea on olla **perheiden turvaverkko, josta löytyy kaikki mitä perhe tarvitsee** - oli se sitten palveluja, tukea, toimintaa, neuvoja tai vertaistukea toisten samassa tilanteessa olevien kanssa.

Perhekeskus ei tarkoita uutta palvelua tai fyysistä rakennusta, vaan tarkoituksena on koota kaikki jo olemassa olevat lasten, nuorten ja perheiden **palvelut sekä toimijat yhteen verkostoon** ja niistä syntyy perheitä palveleva ja toimiva kokonaisuus.

Perhekeskus tarkoittaa **uudenlaista toimintakulttuuria**, jossa lasten, nuorten ja perheiden kanssa toimivien tahojen osaaminen hyödynnetään ja muodostetaan toimialat ylittäviä yhteistyörakenteita. Se edellyttää, että kunta, hyvinvointialue ja 3. sektori (seurakunta, järjestöt ja yksityiset toimijat) toimivat tiiviisti **yhteistyössä**, koska asiakkaat eli kittiläläiset perheet, ovat meille kaikille yhteisiä.

Perhekeskus tarjoaa lapsille, nuorille ja perheille hyvinvointia ja terveyttä tukevia, kasvua ja kehitystä edistäviä sekä varhaisen tuen, hoidon ja kuntoutuksen palveluita.

Kittilän **perhekeskuskäsikirjan** tarkoituksena on toimia Kittilän perhekeskustoiminnan ohjekirjana ja työkaluna kaikille Kittilän perhekeskusverkoston toimijoille. Lisäksi käsikirjaa on mahdollista hyödyntää uusien perhekeskusverkoston toimijoiden perehdytyksessä perhekeskustyön kokonaisuuteen. Käsikirja kertoo perhekeskuksen kehittämistä ja toimintaa ohjaavista kansallisista linjauksista, jotka muodostavat perhekeskustoimintamallin.

Käsikirja sisältää tietoa perhekeskuksen tehtävistä ja niiden toteuttamisesta meillä Kittilässä. Lisäksi käsikirjasta löytyy tietoa Kittilän perhekeskuksen palvelukokonaisuudesta, materiaaleista, kohtaamispaikoista ja sähköisen perhekeskuksen palveluista, työn koordinoinnista, ohjausryhmästä ja tavoitteista.

Kittilän perhekeskuskäsikirjaa tullaan päivittämään vähintään joka toinen vuosi.

2. KANSALLISET LINJAUKSET PERHEKESKUSTOIMINNALLE

Perhekeskuksen kehittämistä ohjaa kansallisista ohjeista ja linjauksista muodostuva perhekeskustoimintamalli, joka on kehitetty tukemaan perhekeskusten kehittämistä. Jokainen perhekeskustoimintamallin kohta on välttämätön, mutta se jättää tilaa erilaisille toteutustavoille.

Kittilän perhekeskuksen kehittäminen THL:n mallin mukaan ja perhekeskuksen keskeiset periaatteet on kuvattu sivuilla: <https://kittila.fi/perhekeskuksen-toimintamalli>

Perhekeskus on palvelukokonaisuus, jolla on erilaisia tasoja ja toimintamuotoja:

- Lapsiperheiden palveluiden toimijat muodostavat perus- ja erityistason palveluiden verkoston, josta löydät tarkempaa tietoa osoitteesta: <https://kittila.fi/kittilan-perhekeskusverkosto>
- Lapsille, nuorille sekä heidän läheisverkostolleen perustetaan yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja. Toiminta toteutetaan yhteistyössä järjestöjen, seurakuntien ja kunnan kanssa: <https://kittila.fi/kittilan-perhekeskuksen-kohtaamispaikat>
- Sähköiset palvelut monipuolistavat perhekeskuksen toimintaa: <https://kittila.fi/kittilan-perhekeskuksen-sahkoiset-palvelut>
- Kittilän perhekeskuksen asiakkaiden osallistamisesta, voit lukea tarkemmin täältä: <https://kittila.fi/kittilan-perhekeskuksen-asiakkaiden-osallisuus>

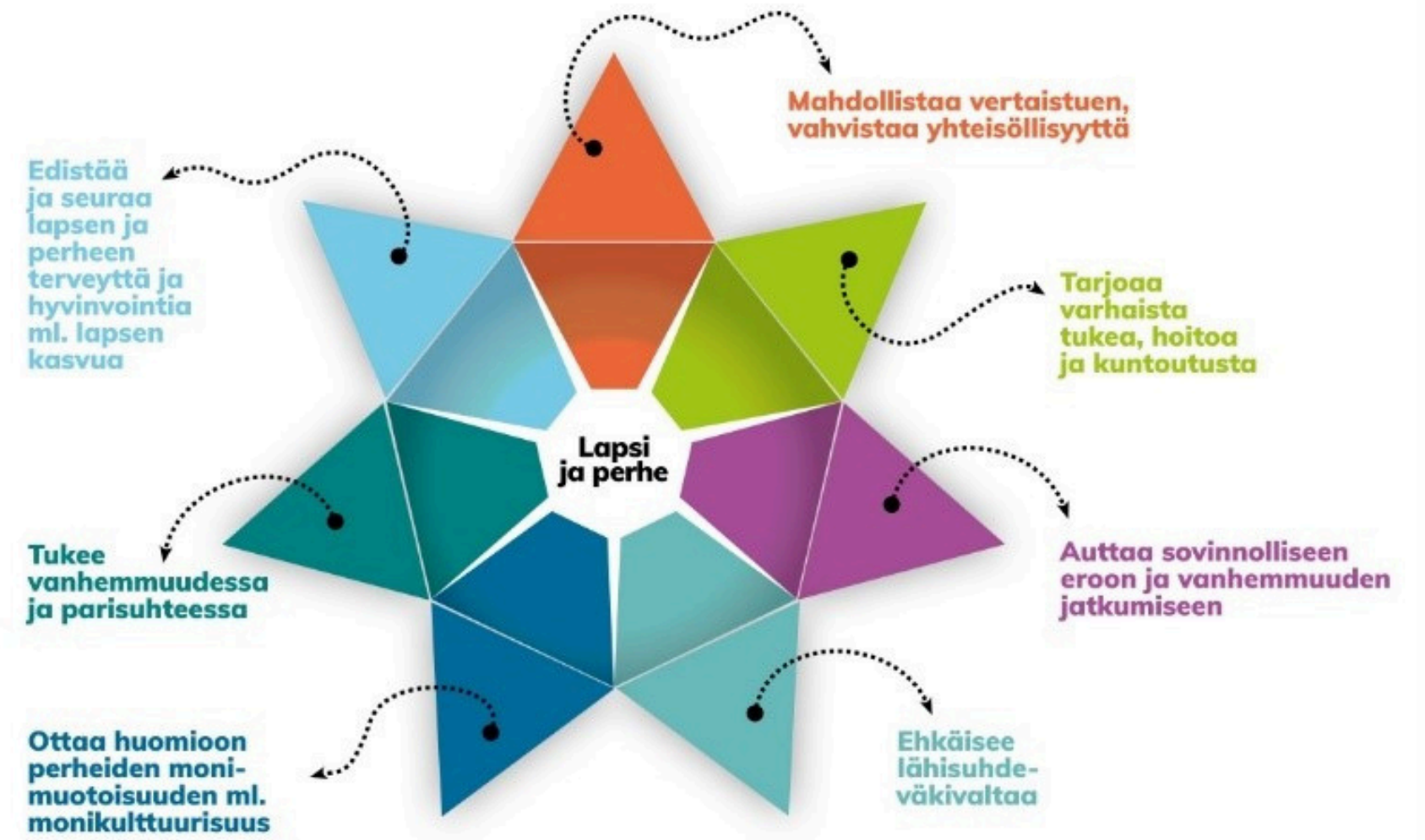
* Puhe-, fysio-, ravitsemus- ja toimintaterapia
** Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto voivat olla osa perhekeskusta

Perhekeskuksen tehtävät ovat toimijoiden yhteisiä, mutta painottuvat eri palveluissa ja ammattilaisilla eri tavoin.

Kittilän perhekeskuksen tehtävien toteutuminen THL:n mallin mukaan on kuvattu sivuilla: <https://kittila.fi/perhekeskuksen-tehtavat>

Perhekeskuksen tehtävistä ja niiden toteutumisesta Kittilän perhekeskuksessa pääset lukemaan seuraavilta sivuilta:

- [Tarjoaa varhaista tukea, hoitoa ja kuntoutusta](#)
- [Edistää ja seuraa lapsen ja perheen terveyttä ja hyvinvointia](#)
- [Auttaa sovinnolliseen eroon ja vanhemmuuden jatkumiseen](#)
- [Ehkäisee lähisuhdeväkivaltaa](#)
- [Ottaa huomioon perheiden monimuotoisuuden](#)
- [Tukee vanhemmuudessa ja parisuhteessa](#)
- [Kohtaamispaikka mahdollistaa vertaistuen ja vahvistaa yhteisöllisyyttä](#)

3. LAPIN PERHEKESKUKSET

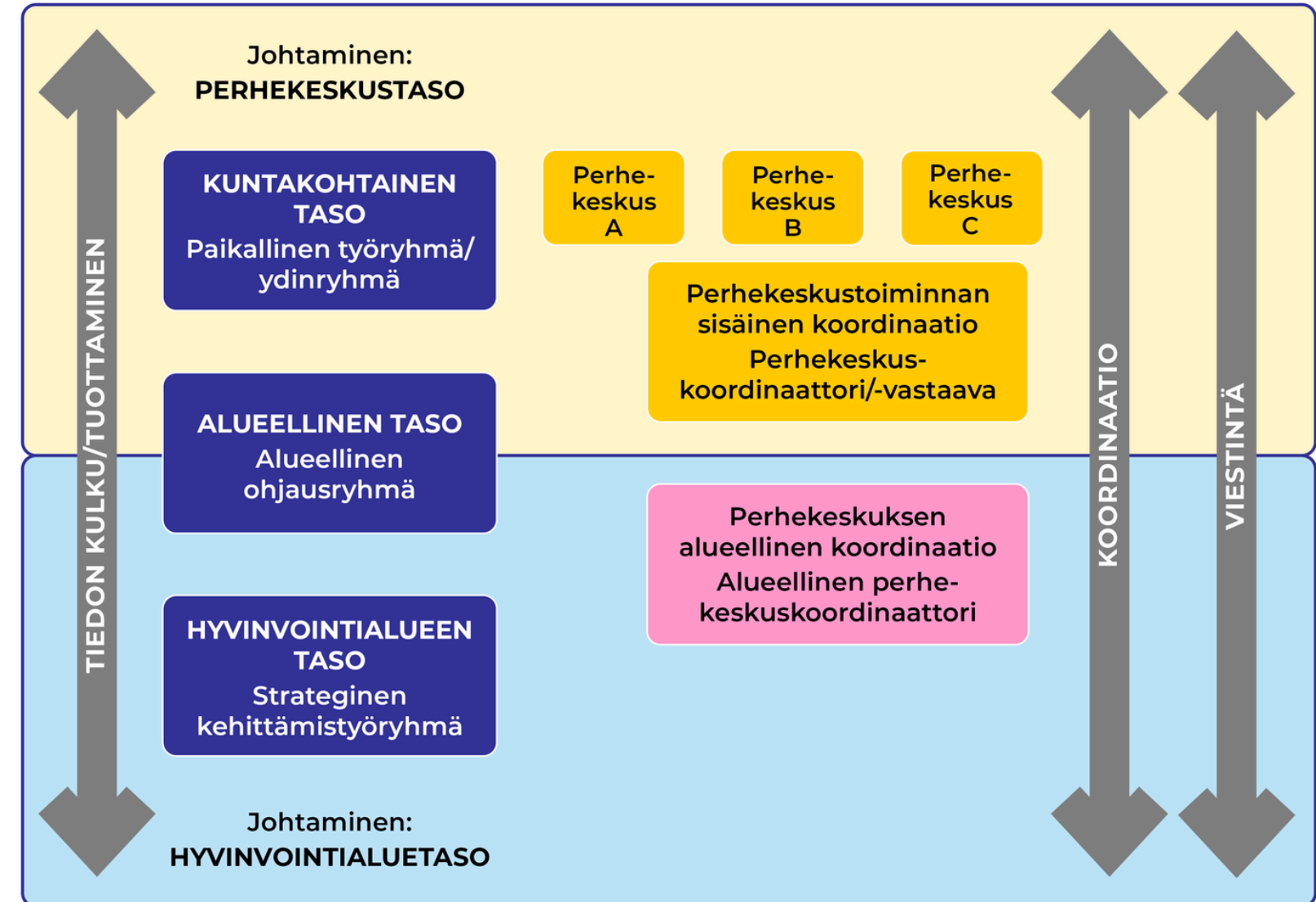
Kittilän perhekeskus on osa Lapin perhekeskusten kokonaisuutta. Lapin hyvinvointialue vakiinnuttaa perhekeskustoimintaa koko maakunnan alueelle vuosien 2024-2025 aikana.

Perhekeskusten kehittämistyötä tehdään paikallisesti, alueellisesti ja koko maakunnan tasolla.

- Kittilä kuuluu Lapin hyvinvointialueen pohjoiselle palvelualueelle (Kittilä, Kolari, Muonio, Enontekiö, Inari, Utsjoki ja Pello). Alueen perhekeskustoimintaa ja sen kehittämistyötä koordinoi hyvinvointialueen alueellinen perhekeskuskoordinaattori. Perhekeskuksen ohjausryhmä toimii alueellisesti. Kittilän perhekeskuskoordinaattori on Kittilän edustaja alueellisessa ohjausryhmässä.
- Kittilän hyvinvointikoordinaattori on puolestaan pohjoisen alueen yhtenä edustajana Hyvinvointialueen strategisessa kehittämistyöryhmässä.
- Lue lisää: <https://lapha.fi/perhekeskukset>

Lapin perhekeskustoiminnan johtaminen ja koordinaatio.
Kuva: Lapin hyvinvointialue.

4. KITILÄN PERHEKESKUS

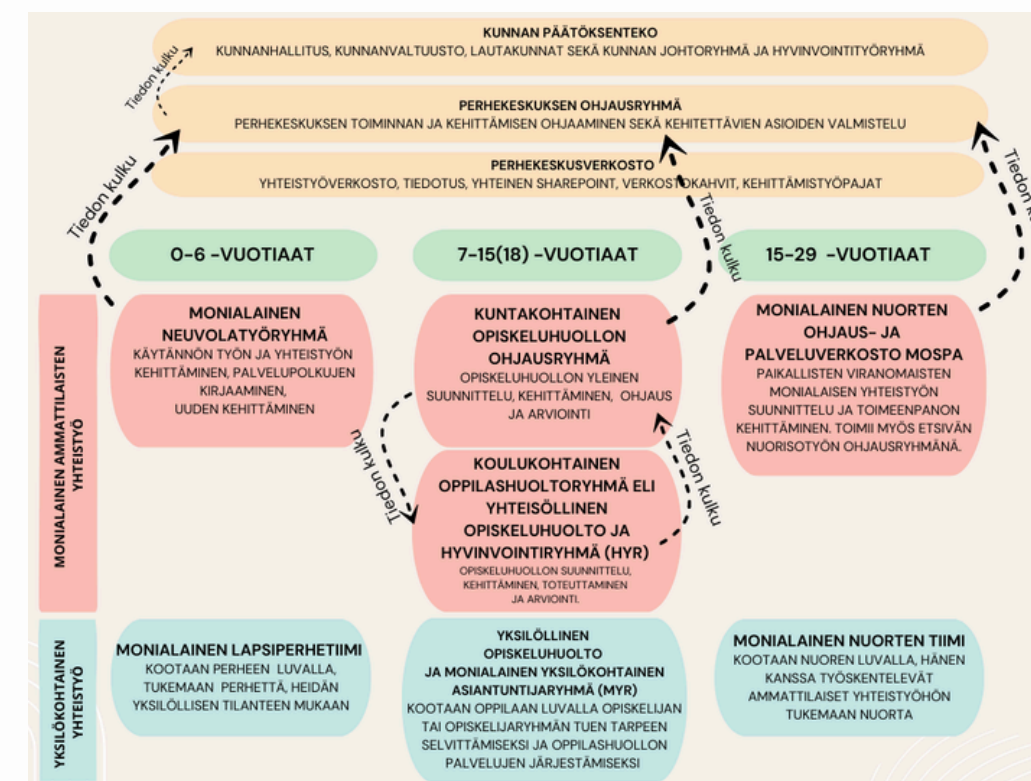
Kittilän perhekeskuksen palvelut on kuvattu kohderyhmittäin tähän kaavioon: [Kittilän perhekeskusverkoston palvelut kohderyhmittäin](#) ja monialaiset tukipalvelut tähän kaavioon: [Kittilän lasten ja nuorten monialaiset tukipalvelut](#)

Kittilän perhekeskuksen palvelut on koottu myös perheille jaettavaan oppaaseen, joka toimii myös ammattilaisten puhelinluettelona: [Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden ja toiminnan oppaaseen.](#)

Perhekeskuksen yhteisestä sharepointista löytyy kaikki perhekeskuksen materiaalit, verkostokahvien tallenteet, ohjausryhmän muistiot, infokirjeet, koulutuskalenterit ja paljon muuta.

Perhekeskuksen materiaaleja:

- [Perhekeskuksen esite](#)
- [Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden ja toiminnan opas](#)
- [Nuoren / perheen palveluverkoston kartoituslomake](#)
- [Perheiden palvelupolut Kittilässä](#)
- Ammattilaisille: [Miten perhekeskus voi tukea perhekeskuksen ammattilaista työssään](#)
- [Kittilän Apua eroon esite](#)
- [Kittilän lähisuhdeväkivallan ehkäisyn esite](#)
- [Mistä saan apua](#)
- Käytössä on myös Lapissa työstetyt: [Tunnista lapsen sosiaalihuollon tai suojelun tarve ja toimi -herätteet työn tueksi](#) ja [Tunnista sosiaalihuollon tarve ja toimi -herätteet työn tueksi.](#)

5. KITTELÄN PERHEKESKUSTOIMINNAN JOHTAMINEN JA KOORDINOINTI

Perhekeskuksen ydinryhmä (ent. ohjausryhmä)

- Kittilän kunnasta: sivistystoimenjohtaja, hyvinvointikoordinaattori, varhaiskasvatuspäällikkö, nuorisosihteerin ja hyvinvointilautakunnan edustaja.
- Lapin hyvinvointialueen pohjoiselta palvelualueelta: avoterveydenhuollon osastonhoitaja, lapsiperhepalveluiden palvelupäällikkö ja terveyden edistämisen koordinaattori.
- Ydinryhmän valmistelijana ja sihteerinä toimii Kittilän perhekeskuskoordinaattori yhdessä alueellisen perhekeskuskoordinaattorin kanssa, joka on mukana tukemassa perhekeskustoiminnan kehittämistä erityisesti alueellisesta ja maakunnallisesta näkökulmasta.

Monialaisen ydinryhmän tehtäviä ovat:

- Ohjata ja linjata Kittilän perhekeskuksen toimintaa ja kehittämistä.
- Tunnistaa palvelutarpeet, sopia työnjaosta ja yhteisestä tavasta tehdä työtä.
- Monialaisen yhteistyön koordinointi.
- Viedä kehittämisideoita poliittiseen päätöksentekoon.
- Vastata alueellisesti ja maakunnallisesti sovittujen asioiden juurruttamisesta.
- Vastata palvelujen ja toimintojen yhteensovittamisesta ja kehittämisestä. Tämän verkostojohtamisen rinnalla kulkee kunkin alan oma linjajohtaminen.
- Käydä vuoropuhelua eri toimijoiden johtajatasen kesken ja peilata perhekeskuksen asioita omaan työhön ja alaan.

Perhekeskuskoordinaattori

- Kokoaa ja koordinoi perhekeskustoimijoiden verkostoa sekä vastaa perhekeskuksen kehittämistyön jatkumisesta.
- Vie eteenpäin perhekeskustoimintamallia ja kehittää yhdessä verkoston kanssa perhekeskuspalveluita.
- Valmistelee ja hoitaa käytännön järjestelyt perhekeskuksen kokouksiin, työpajoihin ja tapahtumiin. Toimii niiden vetäjänä ja kirjaa muistiot kokouksista.
- Koordinoi kohtaamispaikkatoimintaa ja vastaa sen laadunarvioinnista.
- Koordinoi myös perhekeskukseen liittyvien järjestöjen ja seurakunnan kanssa tehtävää yhteistyötä.
- Vastaa kehittäjävanhempiryhmän kanssa tehtävästä yhteistyöstä.
- Kuuluu valtakunnalliseen perhekeskusverkostoon sekä maakunnalliseen perheiden palveluiden verkostoon ja tuo niistä tietoa kunnan perhekeskusverkostolle.
- Kuuluu pohjoisen alueen perhekeskuksen ohjausryhmään kunnan edustajana.
- Kokoaa perhekeskusverkoston kuukausittaista uutiskirjettä sekä huolehtii sosiaalisen median tiedottamisesta.
- Työstää ja vastaa kunnan sähköisen perhekeskuksen eli kunnan nettisivujen kohdevalikoiden (lapsiperheet ja nuoret) ylläpidosta.
- Koostaa yksin tai yhdessä muiden toimijoiden kanssa erilaista materiaalia, suunnitelmia ja oppaita.
- Vastaa Pyydä apua -napin yhteydenottojen palvelunohjauksesta ja on yksi Apua huoliin chatin vastaajista.

6. KITILÄN PERHEKESKUKSEN KEHITTÄMINEN

Kittilän perhekeskuksen kehittämisestä voit lukea seuraavilta sivuilta:

- [Lapsiperheiden palveluiden kehittämisen historia](#)
- [2021-2022 vuoden perhekeskuksen kehittäminen](#)
 - [13.9.22 työpaja aiheena Varhainen tuki monialaisessa yhteistyössä](#)
 - [12.10.22 työpaja aiheena Vanhemmuuden ja parisuhteen tuki](#)
- [2023 vuoden perhekeskuksen kehittäminen](#)
 - [23.1.23 työpaja aiheena Nuorten palveluiden kehittäminen](#)
 - [22.3.23 työpaja aiheena Neuropsykiatrinen kirjo elämäkaarella ja ammattilaisen rooli arkea tukemassa](#)
 - [30.5.23 työpaja aiheena Perheen terveellisten elintapojen edistäminen](#)
 - [5.6.23, 13.9.23 ja 8.11.23 työpaja sarja aiheena Nuorten henkilökohtaisentuen kehittäminen](#)
 - [Kunnan koululautakunnan toimintakertomus vuodelta 2023](#) (sivulta 32 alkaa Perhekeskuksen osio)
- 2024 vuonna perhekeskus siirtyi hyvinvointilautakunnan alaisuuteen. Talousarviosta löytyy perhekeskuksen tavoitteet kyseiselle vuodelle:
 - [Kunnan hyvinvointilautakunnan talousarvio vuodelle 2024](#) (sivulta 27 alkaa Hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen kokonaisuus, johon perhekeskus kuuluu)
 - [2024 vuoden perhekeskuksen kehittäminen](#)
 - [22.4.24 työpaja edellisten työpajojen jatkotyöstämisestä](#)
 - [2.10.24 työpaja nepsy ideoiden jatkotyöstäminen](#)

Vuoden 2025 kirjatut tavoitteet:

- **Osallistutaan Laphan pohjoisen palvelualueen perhekeskusten kehittämiseen:** Ollaan mukana järjestämässä alueen yhteisiä verkostokahveja ja koulutuksia. Osallistutaan pohjoisen palvelualueen perhekeskuksen ohjausryhmään. Koko alueen yhteisiä verkostokahveja ja koulutuksia järjestetty.
- **Perheiden pysyvemmän kittiläläisyyden edistäminen ja perheiden kansainvälisyyden huomioiminen:** Kehitetään yhdessä muiden toimijoiden kanssa perheitä kiinnostavaa ja tukevaa sekä pysyvyyttä lisäävää toimintaa (esim. babyshowerit ja syntyvien vauvojen huomioiminen.) Monikulttuuristen perheiden vertaistuen sekä ilta-aikaisen ja kouluikäisten perheiden (mahdollisesti ylisukupolvisen) kohtaamispaikkatoiminnan kehittäminen. Englanninkielinen versio palveluoppaasta.
- **Saamelaisuuden huomioiminen perhekeskuksessa:** Saamelaispalvelut näkyvät entistä paremmin perhekeskuksen viestinnässä ja niistä tiedotetaan myös perhekeskuksen toimijoille. Huomioidaan saamelaisten kansallispäivä kirjaston kanssa.
- **Perhekeskuspalveluiden kehittäminen yhdessä käyttäjien ja toimijoiden kanssa:** Jatketaan yhteistyötä perhekeskuksen kehittäjä-vanhempien sekä järjestöjen kanssa.
- **Perhekeskuksen toimijoiden yhteistyön ja toimintakulttuurin kehittäminen:** Vahvistetaan yhteisöllisyyttä työpajoissa. Laaditaan yhteistyön pelisäännöt ja järjestetään koulutusta.
- **Monipuolisempaa perheille viestimistä:** Sosiaalisessa mediassa perheille tietoiskuja ja videoita entistä enemmän. Tekoälyn hyödyntäminen viestinnässä. Paikallisuuden näkyminen viestinnässä.

- **Perhekeskuksen palveluissa kohdataan lapsi, nuori ja perhesiten, että asiakas tulee kuulluksi ja hänen näkemystään arvostetaan:** Kohtaamisen koulutuksen järjestäminen ammattilaisille. Lapsen ja nuoren tukeminen monialaisessa yhteistyössä esim. välineet kuulluksi tulemisen varmistamiseksi.
- **Perhekeskuksen palveluissa huomioidaan asiakkaan yksilöllisyys ja kokonaistilanne sekä palvelujen yhteensovittaminen:** Kehitetään systeemistä työtettä ja tarjotaan tukea yhden pöydän äärestä.
- **Väkivallan ehkäisyn kehittäminen:** Perustetaan väkivallan ehkäisyn työryhmä ja nimetään väkivaltatyön koordinaattori. Kartoitetaan koulutuksen tarvetta ja järjestetään lisäkoulutusta. Kittilän lähisuuhdeväkivallan ehkäisyn suunnitelma julkaistaan.
- **Neuropsykiatrisen (nepsy) esteettömyyden lisääminen:** Kohtaamispaikkatoiminnassa ja tapahtumissa nepsy-esteettömyyden huomioiminen. Kuvia ja videoita perhekeskuksen fyysisitä palveluista edistämään saavutettavuutta.

Muita kehittämistarpeita tuleville vuosille:

- Palveluiden (esim. lapsiperheiden kotipalvelu) saatavuus ja kyliin jalkautuvia palveluita.
- Elintapojen tukeminen ja puheeksi-otto perhekeskuksen palveluissa.
- Lapset puheeksi -koulutusta ja rakenteet.
- Perhekeskuksen tapahtumissa turvallisemman tilan periaatteiden noudattaminen sekä perhekeskuksen selkokielistä ja kuvatuellista tiedottamista.
- Isä-lapsi toiminta
- Perhejelppi palvelua myös kouluikäisille, mahdollisesti myös iltoihin ja viikonloppuihin.
- Avoimen varhaiskasvatustoiminnan käynnistäminen.

Kittilän kunnan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmassa 2024-2029 vuosille on myös monta perhekeskusta koskettavaa tavoitetta, mm:

- Tiivistetään ja tehostetaan yhteistyötä ja sovitetaan yhteen palveluita eri toimijoiden välillä, huomioiden asiakkaan yksilöllisyys ja kokonaistilanne.
- Jalkautetaan käyttöön lapsivaikutusten arviointi.
- Lisätään arkiaktiivisuutta: edistetään luontoliikuntaa, pyöräilyä ja kävelyä (Liikkuva ohjelmat)
- Tehdään harrastusmahdollisuudet tutuiksi.
- Luodaan avoimia kohtaamispaikkoja, joissa voi kaikenikäiset matalalla kynnyksellä harrastaa ja kohdata muita.
- Vahvistetaan hyvinvointiviestinnällä kuntalaisten tietoa elintavoista.
- Luodaan ehkäisevän päihdetyön rakenteet yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa ja laaditaan kunnan ehkäisevän päihdetyön suunnitelma. (sähkötupakka ja nikotiinituotteet)
- Laaditaan koulujen päihde- ja pelikasvatussuunnitelma.
- Vahvistetaan ammattilaisten ja kuntalaisten tietoutta päihteidenkäytön ehkäisyyn liittyen.
- Tehdään kiusaamisen vastaista työtä. Kehitetään ja juurrutetaan yhtenäiset ja vaikuttavat kiusaamisen ehkäisyn toimintamallit kouluihin yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.
- Tuetaan eri sukupolvien välisen kanssakäymisen mahdollisuuksia kunnan toiminnassa.
- Laaditaan yhdenvertaisuussuunnitelma.
- Juurrutetaan kotoutumisohjelman sisällöt ja monikulttuurisuuden huomioiminen kunnan käytäntöihin.
- Laaditaan väkivallan ehkäisyn suunnitelma,
- Otetaan käyttöön väkivaltatyön avainhenkilö-toimintamalli.